

17.4.2024

VN/3430/2024

TEM009:00/2024

Työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupamenettelyjen ohjausryhmän kokous

KOKOUSMUISTIO

Aika ja paikka

Keskiviikko 17.4.2024, klo 13.00–15.00, TEAMS-kokous

Läsnäolijat

- Sonja Hämäläinen, TEM pj.
- Katri Niskanen, TEM
- Essi Lojander, TEM
- Johannes Hirvelä, Migri
- Riitta Koponen, SM
- Anna Cheung, Migri
- Timo Salovaara, DVV
- Henna Närhi, OKM
- Katja Kultalahti, ELY-keskus
- Mari Tuomikoski, TE-toimisto
- Katja Luopajarvi, UM
- Kimmo Kari, TEM, sihteeri
- Tuuli Huhtilainen, Migri
- Harriet Mallenius, Migri
- Pauliina Helminen, Migri
- Kaisu Piironen, OKM
- Ariann Grandell, TEM
- Sami Laitinen, Migri

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13:00

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin sellaisenaan.

3. Sujuvat ja hallitut lupaprosessit:

a. Tilanpäivitys / Sonja Hämäläinen, TEM

Sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministeriryhmässä on noussut esiin työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupamenettelyiden turvallisuuskysymykset sekä väärinkäytösten ehkäisy. Virkamiestyöryhmä on identifioinut joitakin käsiteltäviä ja toimeenpantavia asioita, joiden seurantaan perustetaan strateginen seurantaryhmä sekä teemoittaiset alatyöryhmät. Työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupamenettelyiden ohjausryhmän sekä edellä mainittujen ryhmien on tarkoitus muodostaa saumaton kokonaisuus. Työperusteisten lupien ohella tarkastellaan myös koulutusperusteisia lupia sekä oppilaitoksen roolia. Väärinkäytöksiä osalta kiinnostaa erityisesti se, millaisen mittakaavan haasteista on kysymys. Vielä ei tiedetä miten ministeriryhmän työ etenee.

b. Kvartaalikatsaus sekä scoreboard / Johannes Hirvelä, Migri

Tarkemmat tiedot muistion liitteenä olevassa esityksessä (LIITE 1). Viitteenä edelliseen puheenvuoroon: mikään turvallisuusvalmistelussa ei ole sinällään käsittelyaikavaikutteista vaan pikemminkin kyse on toimenpiteistä, jotka vahvistavat kokonaisuutta.

Migrin hallinnoiman simulointityökalun avulla ohjausryhmä voi ennakoida tulevaisuuden skenaarioita simuloimalla esim. hakemusmäärien tai tuottavuuden tason muutoksia ja näiden vaikutuksia käsittelyaikoihin, resurssitarpeisiin ja jonotilanteisiin. Työkalun ensimmäisessä versiossa on mukana vain jonosimulaatio, mutta testaus ja kehitystyö jatkuvat. Mukaan lisätään myös käsittelyaikaennusteiden ominaisuus.

Tarkempia tietoja ei korien välisestä jakaumatiedosta vielä ole mutta tiedetään, että työntekijän oleskeluluissa jakauma on noin 75% / 20% riskikorien välillä. Käsittelyajat ovat vuoden mittaan nopeutuneet ja myös Migrin tuottavuus on pysynyt hyvänä. Myönteisten työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupien käsittelyajat koko vuoden osalta ovat tavoitteessa: 22 vuorokautta. Tilanne on näyttänyt ensimmäisen kvartaalin osalta hyvältä.

4. Ohjausryhmän seuraamat kärkikehityslinjat

a. Työnantajan Enter Finland / Harriet Mallenius, Migri

Tarkemmat tiedot muistion liitteenä olevassa esityksessä (LIITE 2). Migri on tuottanut analyysin työnantajista, jotka eivät käytä työnantajan Enter Finlandia. Analyysin avulla saatu data on suuntaa-antavaa, mutta auttaa jo kohdentamaan toimenpiteitä. On havaittu, että joillakin aloilla sähköinen käyttöaste on alempi. Lisäksi tunnettuuden sekä käytön haasteita on tunnistettu.

Kehittämistyön taustalla on asiakkuusohjelma, jonka työnantajan neuvontakokonaisuus pitää sisällään myös tavoitteen Enter Finlandin käyttöasteen nostosta. Esiteltiin tärkeimmät toimenpiteet käyttöasteen nostamiseksi. Pääpaino toimenpiteillä on huhti-toukokuussa ja vaikutusten pitäisi näkyä lähikuukausina. Migrin analyysin perusteella käyttöasteen nostamiseksi ei ole yksittäistä keinoa, vaan se koostuu pienistä toimenpiteistä, joista osa liittyy tekniseen kehitykseen. Näistä tärkeimmät ovat henkilötyönantajien lisääminen käyttäjiksi sekä mahdollisuus lisätä työnantaja hakemukseen jälkikäteen. Tarkempi teknisen kehityksen priorisointikeskustelu on tulossa 26.4. Täydennyspyyntöjen määrissä ei ole radikaaleja muutoksia. Myös täydennyspyyntöjen vähentämisen näkökulmasta on tärkeää saada Enter Finlandin käyttöaste nousemaan.

Keskusteltiin siitä, miten TE-toimisto saadaan mukaan tekemään analyysiä. Olisi hyvä saada TE-toimistoista dataa siitä, mistä asioista täydennyspyyntöjä lähetään, millaiset toimenpiteet vaikuttavat pyyntöjen määrään ja mitä tehdään, jos vähennykseen pyrkivät toimenpiteet eivät vaikuta. Asian tutkimiseksi tarvitaan mahdollisesti lisää analytiikkaa. Yksi haaste on se, etteivät työnantajat välttämättä reagoi riittävän nopeasti ja TE-toimisto lähettää täydennyspyynnön työnantajan näkökulmasta ”liian aikaisin”. **Sovittiin, että Migri ja TE-toimistot tuottavat ohjausryhmälle yhteiskatsauksen siitä, mitä täydennyspyyntöjen vähentämiseen liittyen voidaan yhteisesti tehdä. Tähän katsaukseen sisällytetään tieto siitä, millaisia ilmiöitä täydennyspyyntöjen taustalla havaitaan ja miten niihin voidaan puuttua.**

- b. Opiskelijat: tulevaan sesonkiin varautuminen sekä OKM:n säädöshankkeen tilanne / Kaisu Piironen ja Henna Närhi, OKM

Kaisu Piironen esitteli varautumissuunnitelman. Tarkemmat tiedot muistion liitteenä olevassa esityksessä (LIITE 3). Varautumisen taustalla on tavoite kansainvälisten opiskelijoiden virtojen ennakkoinnista. Käytiin läpi tilastotietoa hakijoista, kansalaisuuksien jakaumista sekä arvioita paikan vastaanottamisen todennäköisyyksistä. OKM on selvittänyt, mitä tietoa UM:llä ja Migrillä tarvitaan ja millä aikataulutuksella. Tarve toisen asteen tilauskoulutukseen liittyvään dataan on noussut, vaikka näkymä tähän kokonaisuuteen on heikompi. Migri ja edustustot pystyvät jonkin verran rikastuttamaan dataa omalla tietopohjallaan. Varautumistyössä on sovittava vielä, miten dataa tuotetaan tulevaisuudessa ja millaisessa muodossa.

Henna Närhi esitteli lukuvuosimaksuja koskevan säädösuudistuksen. Säädösmuutos koskisi lukuvuosimaksuvelvollisuuden kiertämisen ehkäisyä sekä Migrin tiedonsaantia. Muutokset tulisivat voimaan lokakuun alusta. Muut muutokset koskevat hakemusmaksuja EU/ETA-maiden ulkopuolisille kansalaisille (100 €) sekä tilauskoulutuksia. Muutokset tulisivat voimaan 1.8.2025. Lukuvuosimaksun täyskatteellisuus 1.8.2026 alkaen.

Uudistuksilla on liittymäpintoja ensimmäisessä puheenvuorossa (Sonja Hämäläinen) mainittuihin asioihin. Tarvitaan hyvä käsitys siitä, miten opiskelujärjestelmää voidaan väärinkäyttää, jotta

toimenpiteitä voidaan kohdentaa oikein. Tietojenvaihtojen yhteistyö on hyvä esimerkki siitä, miten yksinkertaisilla keinoilla on saatu lisätukea Migrin toiminnan suunnitteluun.

5. Marjanpoiminta ja TTOL

a. Taustoitus / Katri Niskanen, TEM

Puheenjohtajaksi vaihtui Katri Niskanen. Luonnonmarjapoimijat ovat vakiintuneen tavan mukaan tulleet EU:n ulkopuolelta Suomeen turistikivisiimillä. Vuoden 2021 marjalaki säädettiin sääntelemään marjayritysten velvoitteita. Vuonna 2022 vastaan tuli kuitenkin laajamittaisia rikostutkintoja sekä virkarikosepäily. Tämän myötä tarkasteltiin tarkemmin, miten maahantuloa on hallittu ja käytännöt, joille ei ollut selkeää perustaa lainsäädännössä, purettiin. Viime hallituskauden lopulla pyrittiin myös saamaan marjanpoimijat kausityölain piiriin, mutta tarvittavat muutokset olivat odotettua laajempia, ja aika loppui kesken. Näin ollen asia siirtyi ratkaistavaksi tälle hallituskaudelle ja jo satokaudelle 2023 UM kiristi tulkintaansa turistikivisiimin varallisuusvaatimukseen liittyen. Puolet edellisen satokauden poimijamäärästä tuli kuitenkin Suomeen.

Nykyisessä hallitusohjelmassa on kirjauksia työvoiman hyväksikäytön torjunnasta, joita on konkretisoitu hyväksikäytön vastaisessa toimenpideohjelmassa (hyväksytty tämän vuoden helmikuussa). Toimenpideohjelmassa on kirjaus lainsäädännön kehittämisestä siten, että marjanpoimijat tulisivat työsuhteisina tai itsenäisinä toimijoina mutta eivät turistikivisiimillä. UM linjasi, että tänä vuonna marjanpoimintaan ei pääse Thaimaasta turistikivisiimillä. Marjayrityksille on siten syntynyt tarve sopeuttaa toimintaansa (huomioiden työntekijän oleskeluluvan mahdollisuus, maassa olevat henkilöt sekä viisumivapaista maista tulevat). Tämä on luonut myös viranomaisille tarpeen tiivistää yhteistyötä. Tavoitteena on, että säädösvalmistelut saataisiin nopeasti käyntiin ja valmiiksi satokaudelle 2025, kun hallitus on ensin saanut linjattua mitä vaihtoehtoa lähdetään valmistelemaan. Pellervon taloustutkimuslaitos sekä TEM selvittää muutosten taloudellisia vaikutuksia ja julkaisut tulevat toukokuun alkupuolella.

b. Migrin, UM:n ja TE-toimiston yhteinen varautumissuunnitelma / Tuuli Huhtilainen Migri

Tarkemmat tiedot muiston liitteenä olevassa esityksessä (LIITE 4). Migri on laatinut yhteistyösuunnitelman, joka on saanut hyväksynnän viranomaisten (Migri, UM, TE-toimistot, KRP, poliisi, raja, Avi) yhteisessä palaverissa 3.4.2024. Suunnitelmassa on luotu varautumissuunnitelmat eri tilanteisiin: viisumit muista maista, viisumit turismiin Bangkokista, työntekijän oleskelulupahakemukset, lähetetyt työntekijät eli alihankinta tai vuokratyö sekä Suomessa jo laillisesti olevat muut ulkomaalaiset. Yhteistyö on ollut laajaa ja kaikilla viranomaisilla on tieto muiden viranomaisten saamista yhteydenotoista. Ennakoitu työntekijän oleskelulupien hakemusmäärä on 1000-2000 kappaletta. Haasteeksi on tunnistettu edustuston asiointiaikojen vaje ja ratkaisuna on automaatioavusteinen hakemusten ohjaus ja käsittelyvalmius jo ennen

tunnistautumista. Nämä ovat tunnistetusti riskihakemuksia ja vaativat intensiivistä käsittelyä ja tämä tulee huomioida resurssivaikutuksissa. Hakemuksia on myös valmius priorisoida. Tavoitteena on tehdä päätökset jokaiseen hakemukseen ennen sesonkia. Tietovarannon ansiosta aluehallintovirastoilla ja poliisilla on tieto yrityksistä. Migrillä on jonkin verran mahdollisuuksia jälkivalvontaan palkkatietojen osalta. Sesongin päätteeksi suoritetaan reflektio, jossa arvioidaan tilastoja, opittuja asioita ja huomioidaan lainsäädäntötarpeet tulevaisuutta ajatellen.

Ohjausryhmän on hyvä kuulla kauden jälkeen johtopäätökset, koska asiaan toivotaan pitkän aikavälin ratkaisua myös tulevaisuutta silmällä pitäen.

6. Osapäätössiirron valmistelun tilannekatsaus / Sami Laitinen, Migri

Tarkemmat tiedot muiston liitteenä olevassa esityksessä (LIITE 5). Toimivallan siirtoon liittyvän järjestelmäkehityksen toteutus on alkanut 8.4.2024 yhteistyössä järjestelmätoimittajan kanssa. Yksi eniten työtä teettävä tietojärjestelmäpuolen kehitys on esimerkiksi osapäätös-toiminnon poistuminen. Kehitys mahdollisesti vaatii käyttökatoa vuodenvaihteeseen. Järjestelmäkehityksen on määrä valmistua 1.1.2025 mennessä. TE-toimistojen ja Migrin henkilöstölle järjestetyissä työpajoissa on keskusteltu uusista käsittelyprosesseista ja Migrin roolista saatavuusharkinnan suorittajana. Ratkaistavana on, miten saadaan Migriin saatavuusharkinnassa tarvittavat tiedot sekä työntekijäilmoitusvelvollisuuden täyttäminen. Tiedonsaantioikeudet ja työlupalinjausten sekä tilastotiedon merkitys korostuvat tulevassa prosessissa. Lisäksi Migri ja Senaatti ovat käynnistäneet valmistelut Tampereen toimitiloja varten. Uudistus vaatii kaikilta uudenlaista osaamista. Ja on tunnistettu, että muutos mahdollistaa uudenlaisen erikoistumisen hyödyntämisen.

Keskusteltiin muutoksesta työnantajien näkökulmasta. On pidettävä mielessä, että työnantajat ovat tottuneet tiettyyn palvelutasoon. Lisäksi tietojärjestelmäpuoli sekä erityisesti riskienhallinnan näkökulma on tärkeä. Riskeihin kuuluvat järjestelmäpuolen aikataulut ja siirtymävaihe, käyttökätkot sekä se ovatko saatavuusharkinnan työkalut käytettävissä. **Sovittiin, että otetaan osapäätössiirron riskienhallinta tämän ohjausryhmän seurantaan.** Henkilöstön siirtymisen osalta tuntuma on se, että henkilöstö on positiivisella mielellä. Mahdollinen poistuma on kuitenkin huomioitava. Työnantajien tyytyväisyys on kirjattu tulossopimukseen tärkeänä tavoitteena. Asiakaspalvelun näkökulmasta puhtaasti valtakunnallinen palvelu on uutta.

Lisäksi keskusteltiin kaksivaiheisesta prosessista yhteen vaiheeseen siirtymistä. Aluehallinnon muutoksen myötä olisi hyvä pohtia myös yrittäjän oleskeluvan kaksivaiheista prosessia. Tämän osalta päätöksiä ei ole tehty, mutta tilannetta on tarkasteltava vähintäänkin oppimistarkoituksessa.

7. Muut asiat

a. Tulorajahanke / Ariann Grandell, TEM

Tarkemmat tiedot muiston liitteenä olevassa esityksessä (LIITE 6). Valmistelussa on työntekijän oleskeluluvan palkkarajan asettaminen, joka perustuu hallitusohjelmakirjauksiin. Lakia pitäisi muuttaa niin, että tulorajoista päätetään valtioneuvoston asetuksella. Lausuntokierros on jo takana ja muutos tulisi voimaan aikaisintaan loppusyksystä.

8. Tässä kokouksessa sovitut asiat

Myös TE-toimiston osalta tarvitaan analyysi sitä, miten eri täydennyspyyntöjä vähentämään pyrkivät toimenpiteet vaikuttavat ja näkemys siitä, mitä tehdään, mikäli vähentävää vaikutusta ei ole. Migri ja TE-toimistot tuottavat ohjausryhmälle yhteiskatsauksen siitä, mitä täydennyspyyntöjen vähentämiseen liittyen voidaan yhteisesti tehdä. Tähän katsaukseen sisällytään tieto siitä, millaisia ilmiöitä täydennyspyyntöjen taustalla havaitaan ja miten niihin voidaan puuttua.

Otetaan osapäätössiirtoon liittyvä riskienhallinta tämän ohjausryhmän seurantaan.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 15:00. Seuraava kokous pidetään 12.6.

Liitteet	LIITE 1 scoreboard_ohry_170424.pptx LIITE 2 6. Työnantajan Enter Finland työlupaohrylle 170424 - Vain luku.pptx LIITE 3 Kv-opiskelijat ennakointi kevät 2024 Piironen.pdf LIITE 4 Ohrylle 17.4. esitys luonnonmarjakaudesta 2024.pptx LIITE 5 TEM-ohry 17.4.2024.pptx LIITE 6 Diat ohrylle.pptx
Jakelu	Ohjausryhmän jäsenet
Tiedoksi	Erityisavustaja Svahn TEM/MAKO